

RES-plannen doorgerekend: keuzes en prioritering noodzakelijk

We produceren én gebruiken steeds meer elektriciteit. Netbeheerders vinden het van groot belang dat hernieuwbare bronnen zoals zon en wind optimaal ingezet worden in het energiesysteem, om de groei hiervan te faciliteren.

Mede daarom zijn in 30 Nederlandse regio's Regionale Energiestrategieën (RES'en) opgesteld, met als ambitie om in 2030 minimaal 35 TWh aan duurzame opwek op land te realiseren. De netbeheerders hebben voor de RES-regio's opnieuw de impact op de infrastructuur van de regionale ambities doorgerekend. In deze netimpactbepaling zijn deze keer ook de plannen van de NAL-regio's voor mobiliteit meegenomen en de actuele modellen van de netbeheerders voor andere thema's, zoals industrie en woningbouw.

De uitkomsten van de doorberekening worden per RES-regio teruggekoppeld. Hiermee helpen we de regio's verder met het opstellen van de RES 2.0 waarbij het elektriciteitsnet zo optimaal mogelijk benut wordt.

Voor veel regio's is het bod voor RES 1.0 onveranderd. Een deel van de regio's heeft al wel voortvarend stappen gezet om de plannen concreter en zekerder te maken. Ook zijn er inmiddels plannen gerealiseerd: in 2022 is er 4.092 MW aan wind en zon aangeslot bij de regionale netbeheerders, dat is een toename van 24% ten opzichte van 2021.

Maar om alle ambities waar te kunnen maken, is het noodzakelijk om samen keuzes te gaan maken.

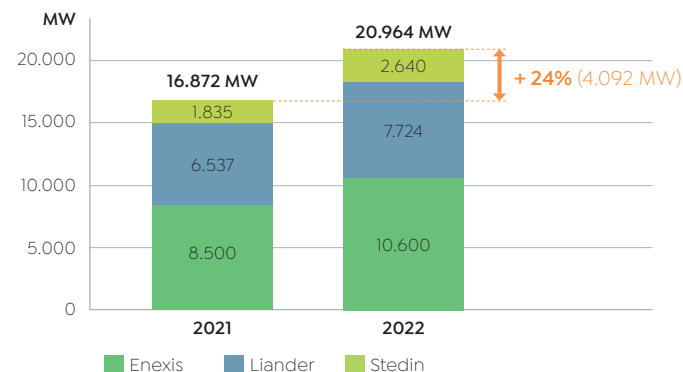
Om de klimaatambities te realiseren komt er groei van energie uit hernieuwbare bronnen zoals zon en wind. Dat is nodig om duurzaam te voorzien in de groeiende vraag naar elektriciteit. Door deze ontwikkelingen slim in te passen in het energiesysteem kunnen we het elektriciteitsnet optimaal benutten en dan is er veel mogelijk. Netbeheerders denken daarom mee over de invulling van de RES 2.0, zodat het ambitieniveau en de realiteit hand in hand gaan.

KLIMAATOPGAVE REALISEERBAAR EN BETAALBAAR HOUDEN

De energietransitie dwingt iedereen in Nederland om anders om te gaan met energie en het energiesysteem. De RES'en zijn onderdeel van de grote uitdaging om de komende jaren vorm te geven aan het veranderende energiesysteem. We willen graag met het Rijk, provincies en gemeenten helder en concreet additioneel beleid opstellen om de (piek)impact van duurzaam geproduceerde energie uit zon- en windinstallaties op energie-infrastructuur te beperken. Het behalen van de klimaatdoelen voor andere sectoren komt anders in gevaar. De netbeheerders pleiten er daarom voor om alleen méér duurzame opwek aan te sluiten dan in het Klimaatakkoord is afgesproken, als we er samen voor zorgen dat de druk op de energie-infrastructuur niet verder toeneemt. Dit kan door voorwaarden aan subsidies te verbinden waarmee de capaciteit op het elektriciteitsnet beter wordt benut.

Daarnaast vragen de netbeheerders aan de regionale energieregio's om in te zetten op systeemefficiënte oplossingen, om een open blik te houden op wat er nog wél kan en om aan te geven welke energie-infrastructuur eerst moet worden gerealiseerd en welke later. De samenhang tussen het energiesysteem, ruimtelijke ontwikkelingen en verduurzaming van industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit is noodzakelijk om te komen tot een toekomstbestendig energiesysteem. Alleen dan, zo stellen de netbeheerders, blijft de klimaatopgave voor 2030 en 2050 realiseerbaar en betaalbaar.

Groei aangesloten duurzame opwek

DE NETBEHEEDERS DOEN DE VOLGENDE AANBEVELINGEN

Rijksoverheid – voorwaarden aan subsidies om het net beter te benutten

Additioneel beleid van het Rijk om de impact van duurzaam geproduceerde stroom door zon- en windinstallaties op infrastructuur te beperken, is noodzakelijk om de klimaatdoelen voor andere sectoren niet in gevaar brengen. Meer grootschalige hernieuwbare opwekprojecten op land kan volgens de netbeheerders alleen als slim gebruik gemaakt wordt van de inzet van mensen, middelen en materialen. De netbeheerders pleiten er daarom voor om voorwaarden aan subsidies te verbinden waarmee het bestaande elektriciteitsnet en de restcapaciteit beter wordt benut. Een voorwaarde kan bijvoorbeeld zijn te stimuleren dat duurzaam opgewekte energie uit zonne- en windinstallaties en grote zonnedaken direct wordt gebruikt op dezelfde locatie. Of door deze zonne- en windparken en grote zonnedaken alleen nog maar te realiseren samen met batterijen. Doordat producenten een deel van de stroom tijdelijk opslaan in een batterij en buiten de piekdrukke om aan het net terug leveren, kunnen de netbeheerders meer producenten op het net toelaten en meer zonnestroom transporteren.

RES regio's – prioriteren en programmeren

De ambities zijn groot, de uitdagingen ook. Schaarste houdt in dat niet alles tegelijk kan. **Planning en prioritering blijft noodzakelijk om de komende jaren harde keuzes te maken.** Op basis van de grootste maatschappelijke belangen zoals woningbouw en CO₂-reductie moet besloten worden *wat eerst, wat later en wat niet*. Samen duidelijk keuzes maken is volgens de netbeheerders daarom cruciaal om de klimaatopgave voor 2030 en 2050 te behalen.

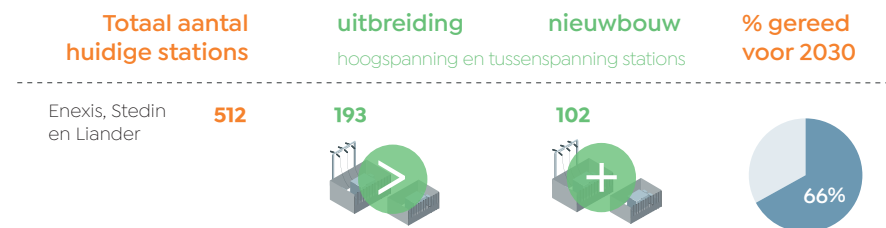
RES regio's – systeemefficiënte oplossingen

De netbeheerders blijven de regionale energieregio's oproepen om in te zetten op systeemefficiënte oplossingen. Hiermee wordt het bestaande elektriciteitsnet beter benut en is meer mogelijk dan in de huidige plannen is opgenomen. Voorbeelden van efficiënte oplossingen zijn een goede mix van opwek van duurzame energie door zonne- en windinstallaties, het combineren van energievraag en -aanbod, het delen van één aansluiting voor wind en zon, inzetten op spitsmijden én energieopslag en/of -conversie. Ook het verder uitwerken van zon op gebouwen in combinatie met de vraag naar energie biedt kansen.

Door systeemefficiënte keuzes kan tot wel 60% van de benodigde ruimte, tijd en geld voor infrastructuur worden bespaard. De netbeheerders vragen aan de RES-regio's om te onderzoeken of de zoekgebieden met die insteek verder uitgewerkt kunnen worden.

IMPACT OP INFRASTRUCTUUR IS GROOT

Uit de huidige doorberekening van de impact van de regionale ambities op de infrastructuur blijkt dat tot 2030 meer dan 190 van de ruim 510 bestaande tussen- en hoogspanningsstations worden uitgebreid. Daarnaast moeten er ruim 100 nieuwe stations worden gerealiseerd.

VERBOUWING REALISEREN

De RES'en zijn onderdeel van de grote uitdaging om de komende jaren vorm te geven aan het veranderende energiesysteem. De samenhang tussen het energiesysteem, ruimtelijke ontwikkelingen en verduurzaming van industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit is noodzakelijk voor een toekomstbestendig energiesysteem.

Dit vraagt om scherpe keuzes en prioriteiten, het beter benutten van het bestaande elektriciteitsnet en een open blik van alle betrokken partijen op wat mogelijk is. Denk aan het ruimtelijk bij elkaar brengen van opwek en vraag of het benutten van nieuwe contractvormen.

GROTE VERBOUWING EN MEER CONGESTIEGEBIEDEN

De regionale netbeheerders en TenneT, landelijk netbeheerder van het hoogspanningsnet, werken hard aan de uitbreiding van de capaciteit van het net en het mogelijk maken van slimme oplossingen. Netbeheerders investeren op dit moment al zo'n 3,9 miljard euro op jaarbasis, en dat bedrag loopt de komende jaren verder op. De komende 10 jaar wordt daarmee een verdubbeling tot een verdrievoudiging van de capaciteit van het elektriciteitsnet gerealiseerd. Dit is onderdeel van de enorme verbouwing van het energiesysteem.

De verzwaring van het elektriciteitsnet kan de exponentieel groeiende aanbod van en vraag naar (duurzame) stroom niet bijbenen. Dit speelt al wat langer voor het hoog- en middenspanningsnet, maar ook het laagspanningsnet raakt overvol. In grote delen van de regio's heeft het elektriciteitsnet zijn maximale capaciteit bereikt, of zal de maximale capaciteit worden bereikt. Dit blijft voorlopig zo. De netbeheerders onderzoeken of in die gebieden congestiemanagement mogelijk is. Is dat niet het geval, dan is er pas na verzwaring van het net door de netbeheerder ruimte voor nieuwe initiatieven om grootschalig duurzame energie op te wekken.

Naast de noodzakelijke verzwaring van het net, zijn er ook andere mogelijkheden. Bijvoorbeeld het combineren van energievraag en -aanbod of de duurzame opwek opslaan in bijvoorbeeld een batterij of omzetten naar warmte of waterstof. Wat nu wel kan, zit niet alleen in technische oplossingen, maar ook in hoe we samenwerken en in juridische kaders.